

стабілізації заробітної плати між кваліфікованими і некваліфікованими працівниками в порівнянні з іншими країнами, що показує курс політики на загальний добробут більшості громадян. Таким чином, перерозподіляючи левову долю доходів населення, такі країни демонструють найбільшу у світі соціальну орієнтованість економічної моделі. Американська модель економіки в свою чергу, стягує у вигляді податків дуже невеликий відсоток коштів, підтверджуючи меншу соціальну орієнтованість. Витрати на різні соціальні, освітні та інші заходи мають фінансуватися за рахунок нагромаджень самих громадян, а бюджет в основному використовується на утримання державного апарату, судової системи та оборони країни.

Відносно «досконала», але й разом з тим доволі ефективна класична європейська податкова система, яка має специфічні риси та особливості в країнах з усталеною ринковою економікою, механічно перенесена в Україну з самого початку розвитку власної податкової справи. Порівнюючи податкові надходження і ВВП, рівень податкового навантаження є трохи нижчим, ніж у країнах Європи. Доля податків у ВВП з 2014 року зросла з 23,47% до 27,77%, тобто складає менше 30%, однак показник постійно зростає.

Незважаючи, на побудову європейської моделі, в нашій країні бюджетні видатки часто відповідають американській моделі. Наприклад, невідповідність задекларованій безкоштовній медицині, низький рівень соціальних стандартів, малі видатки на розвиток культури та науки, незадовільний стан інфраструктури та доріг. Крім цього не завжди виконується функція соціальної справедливості, оскільки відсутня шкала прогресивного оподаткування доходів фізичних осіб, а також спостерігається перекид надходжень з непрямих податків, які в однаковій мірі стягуються з будь-яких верств населення.

Таким чином, для побудови європейської економічної моделі, необхідно реформувати податкову систему у напрямку більшої соціальної орієнтованості та справедливості, а також слідкувати за ефективністю та доцільністю використання бюджетних коштів. Іншим рішенням є переорієнтування нашої податкової системи на американську, таким чином зменшуючи соціальну відповідальність держави.

Список використаних джерел:

1. Державна казначейська служба «Річна звітність виконання державного бюджету» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu>

К. е. н. Кухарєва О. О.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

НАПРЯМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДОХОДІВ НАСЕЛЕННЯ

Підвищення рівня та якості життя – пріоритетна мета розвитку суспільства, найважливіший напрям політики доходів і заробітної плати, що повинна проводитися державою. Засобом досягнення цієї мети є зростання ВВП й удосконалення механізму його перерозподілу на макро- та мікрорівні.

Економічна нестабільність, інфляція, зростання тарифів на комунальні послуги та інші негативні фактори впливають на рівень життя більшості населення України. Незважаючи на наявність й позитивних змін, а саме зростання ВВП, заробітної плати, пенсій тощо, загального підвищення рівня життя в країні не відбувається. Це відображається в існуванні значних верств населення, які потребують соціальної допомоги. Актуальною залишається проблема незадовільної структури населення за доходами, низька частка середнього класу, розшарування із значним зростанням розриву в доходах, що спричиняє напруження в суспільстві. У цих умовах держава повинна використовувати всі можливі шляхи для подолання такого становища та використовувати різні способи подолання цієї проблеми, а саме регулювання розміру мінімальної заробітної плати та пенсії, використання оподаткування (податку на доходи фізичних осіб) тощо.

Незадовільна динаміка простежується перш за все у зниженні частки оплати праці найманих працівників у ВВП. Найвищі значення цього показника спостерігались у 1990 р. та досягали 53%, але поступове зниження до 45–48% у період 2000–2003 рр. досягло значень 46,3% у 2014р. та з 2015 р. становить менш 40% (2015 р. – 39,1%; 2016 р. – 36,6%; 2017 р. – 39,2%). Якщо зіставити це із зменшенням ВВП у деякі періоди, то ситуація зменшення оплати праці очевидна та загострюється.

Інший аспект проблеми спостерігається в структурі грошових доходів населення. Незважаючи на зростання частки оплати праці у доходах населення до 43,8% у 2016 р. та 45,6% у 2017 р. це вкрай низький показник. При цьому питома вага соціальної допомоги та інших одержаних поточних трансфертів перевищує 30% і становить 34,1% у 2016 р. та 33,4% у 2017 р.

Загострює ситуацію зростання заборгованості із виплати заробітної плати, яка досягла у 2019 р. 2,65 млрд грн, тобто у 2 рази у порівнянні із 2015 р. Спостерігається нарощення суми заборгованості саме у період 2018–2019 рр. Зростає не лише загальна сума заборгованості, а і кількість осіб, яким несвоєчасно сплачується заробітна плата з 79,7 тис. осіб у 2018 р. та 90,5 тис. осіб у 2019 р. та сума боргу на 1 працівника, яка досягла 16 тис. грн. Серед регіонів із найбільшою заборгованістю визначаються Харківська, Київська та Дніпропетровська області. Заборгованість у цих регіонах складає більше 50% від загальної суми.

Також наявні проблеми і в оподаткуванні доходів – значний рівень податкового навантаження (не зважаючи на низьку ставку), особливо для трудових доходів, рівень яких низький (середній) у порівнянні з більшістю зарубіжних країн де використовується прогресивний підхід. Це стимулює ухилення від оподаткування доходу, підриває стимули до додаткової трудової активності, зменшує й без того низьку споживчу здатність, усе це, у свою чергу, гальмує розвиток виробництва. Тобто регулювання цього питання як на макро-, так і на мікрорівні неефективне.

В Україні постійно проводилося епізодичне реформування оподаткування доходів фізичних осіб, що виявлялося у зміні ставок, розміру податкової соціальної пільги тощо. Однак використання податкових важелів у регулюванні доходів

фізичних осіб не мали достатньої ефективності. Зазначені недоліки обумовили необхідність реформування системи оподаткування доходів фізичних осіб в Україні відповідно до умов соціально-економічного розвитку. Бо саме через використання дієвих важелів регулювання процесу формування й використання доходів населення може бути забезпечено стале економічне зростання в державі. Податкова система України вирішує фіскальні задачі за рахунок оподаткування навіть тих доходів, які необхідні для забезпечення мінімальних життєвих потреб.

Сучасні умови оподаткування доходів фізичних осіб в Україні недосконалі та потребують подальших змін, які повинні гуртуватись на прогресивній основі з урахуванням прожиткового мінімуму та сімейного стану громадян. Метою реформування повинно стати підвищення ефективності використання податку як інструменту регулювання доходів громадян, подолання бідності та формування середнього класу в країні.

Слід зазначити, що є й позитивні зміни – підвищення рівня номінальної та реальної заробітної плати, реформування системи соціальної допомоги (субсидій) тощо. Але проблема регулювання оплати праці та інших видів доходів населення залишається актуальною і потребує вирішення та удосконалення в різних аспектах – підвищення мінімальної заробітної плати, недопущення затримки виплати, удосконалення оподаткування, контроль за тіншовими доходами тощо. При цьому такі заходи повинні відбуватись як на національному так і на регіональному рівні.

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>

К. е. н. Лиса О. В., Корнієнко І. С.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ

В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СТАБІЛЬНОСТІ

Одним із основних завдань державних інститутів влади й управління для підтримання стабільності в країні є забезпечення прийняттого рівня економічної безпеки – такого стану економіки та інституційної структури державного управління, за якого забезпечується захист національних інтересів, соціально-орієнтований розвиток країни з підтриманням економічного потенціалу навіть за найбільш несприятливих умов, що можуть бути викликані як внутрішніми, так і зовнішніми факторами. Для забезпечення економічної стабільності в країні вкрай важливим є створення та забезпечення відповідного стійкого підґрунтя. На макрорівні цим підґрунтям виступає фінансова безпека країни, а на мікрорівні – фінансова безпека підприємств. На сучасному етапі питання забезпечення фінансової безпеки є вкрай актуальним для України, оскільки протягом останніх 5 років в країні відбулися події, що вкрай негативно вплинули як на